

Nadalujmo s paradoksaliko še na drugi ravni, na kateri se nam prikaže problematika funkcioniranja pojma resnice glede na znanost in razsežnosti dejavnika etike, ki razsredišči vsakršno prepričanje o »eni resnici« ali o resnici kot učinku ujemanja med zaznavo in objektom, kakršno zagovarjajo teorije korespondence. Znana zgodba iz antične Grčije iz obdobja sofistične filozofije pripoveduje o Protagori, učitelju govornišтва, ki je z učencem Evatlijem sklenil pogodbo, da mu bo plačal določeno vsoto denarja, če bo dobil svojo prvo razpravo na sodišču. Če jo bo izgubil, pa bo to vsoto denarja učitelj plačal učencu. Nato Evatlij ni nastopil v nobeni pravdi, pa ga je zato Protagora tožil. zahtevajoč svoj honorar. Evatlij je na učiteljevo tožbo odgovoril takole: »Če dobim to tožbo, mi ni treba plačati, kajti sodba je proti tebi. Če pa sodbo izgubim, mi prav tako ni treba nič plačati, kajti po najini pogodbi bi moral plačati samo, ko dobim svojo prvo pravdo.« Kakorkoli preobračamo različne kombinacije, se kaže, da je primer nerešljiv in gre potemtakem za enega od paradoksov, kakršnih so v stari Grčiji veliko razvili v različnih inačicah.¹ Toda v zadevnem primeru gre še za nekaj drugega, kar vsebuje aktualno poanto. Sofisti so bili v antičnem kontekstu namreč prvi filozofi – kar je v tistih časih bilo podobno temu, kar so danes znanstveniki in intelektualci nasploh –, ki so znanje in spret-

¹ To zgodbo so ponavljali mnogi filozofi in pisci drugih intelektualnih žanrov v praktično vseh obdobjih zgodovine filozofije, a najpogostejše niti ne omenjajo imen učitelja in učenca, pa tudi ne vira, kjer so našli zgodbo. Zdi pa se, da je edini vir, sicer zanimivo, a tudi nekoliko vprašljivo delo Diogenea Laertskega o »Življenjih in mišljenju znamenitih filozofov«. Poleg mnogih drugih strani na svetovnem spletu najdemo zadevno zgodbo tudi na straneh, kjer je objavljen angleški prevod omenjenega besedila (<http://classicpersuasion.org/pw/diogenes/dlprotagoras.htm>).